

N:o 36.

Ank. till Riksd. Kansli den 2 Mars 1886, kl. 12 midd.

*Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om
ändring i förordningen angående särskilda sammankomster
för andaktsöfning den 11 December 1868.*

Uti en inom Andra Kammaren afgifven motion, N:o 71, som blifvit till Lag-Utskottet öfverlemnad, har Herr *J. Nyqvist* föreslagit ändring i förordningen angående särskilda sammankomster för andaktsöfning den 11 December 1868.

Då Utskottet nu har att öfver nämnda motion afgifva utlåtande, anser sig Utskottet böra först ånyo meddela följande kortfattade historik rörande lagstiftningen i detta ämne, som Utskottet lemnade i sitt vid 1882 års riksdag afgifna utlåtande N:o 9, i anledning af då väckt motion i liknande syftning med den nu föreliggande:

»Såsom en fortsättning och vidare utveckling af förut angående olofliga religiösa sammankomster utgångna förordningar, bland hvilka de af den 1 December 1713 och af den 8 December 1721 i synnerhet förtjena att anmärkas, förklarades genom »Kongl. Maj:ts förnyade Placat och Förbud, angående de olofliga Sammankomster, hvilka uti enskilde Hus til en särskild och enkannerlig Gudstjensts förrättande anställes; samt

Bih. till Riksd. Prot. 1886. 7 Saml. 14 Häft.

deras straff, som dermed beträdes» af den 12 Januari 1726 hufvudsakligen följande:

»At uti private och enskildte Hus, Man- och Qwinkön, gamla och unga, kände och okände, få eller flere, skola hafwa frihet sig at samla och tilhopakomma, alt under förewändning at bruka sin andakt och enkannerliga Gudstjenst, den der med de wanliga Sön- och Helgedagars Texters predikande och utläggande, Böners och nya Bönesätts förklarande, finnes på åtskilliga ställen wara förrättad; Det anse Wi hvarken för nyttigt eller oumgängeligt, utan mera såsom en skadelig nyhet, som en god ordning i våra Christeliga Församlingar förstörer; hwilket i längden til sjelfswäld, missbruk och många farliga oredor skulle tilfälle och anledning gifwa, utom det til befruktandes är, at mången af oförstånd och okunnighet i sin Christendom, lätteligen kunde blifwa til sådane irrige meningar och Lärosatser anförd, som med den rena Evangeliska läran ej woro öfwerenskommande. Alt derföre, emedan sådane Sammankomster desto mindre kunna pröfwas til den sanna Christendomens utöfning nödige, som Vårt Rike, Gudi lof! de stora fördelar äger, at Guds Ord hos oss rikeligen warder lärdt och predikadt, och hwar och en dessutan är frihet lemnad, i sine Hus at bruka sin andakt; Ty finne Wi rådsamt, at afskaffa och aldeles förbjuda slike oloflige Sammankomster, så at den, som sig understår dem at hålla och tillåta, skal första gången böta Twåhundrade Daler S:mt, andra gången Fyrahundrade Daler S:mt, eller i mangel af böter, plikta första gången med Fjorton dagars Fängelse på watten och bröd och andra gången med Tre weckors fängelse på watten och bröd: men kommer han tredje gången igen, skal han på Twänne år Riket förvisas. I lika måtto skola de, som sig til sådane Sammankomster inställa, hwar för sig första gången böta Fyratio Mark S:mt, andra gången dubbelt och tredje gången fyradubbelt.»

Sedan efterlefnaden af dessa stadganden yttermera blifvit inskräpft genom 8:de punkten uti Kongl. Maj:ts bref till samtliga konsistorierna, angående villfarelsers förekommande, af den 2 Maj 1751, förklarades emellertid, uti Kongl. brefvet den 15 December 1762, på förekommen anledning, att lands- och stadsfiskaler uti slika mål ej finge börja någon lagsökning, innan de af kyrkoherden i församlingen inhemtat skriftlig berättelse om saken och dess sammanhang, och sådant med alla dertill hörande omständigheter hos Justitiekansleren anmält, samt derpå erhållit hans svar och utlåtande; och enligt Kongl. cirkuläret till hofrätterna den 20 Januari 1837 skulle vederbörande domare förständigas, att mål af

förenämnda beskaffenhet icke finge till handläggning upptagas, innan åklagaren visat, att fullgjordt blifvit hvad 1762 års bref stadgade.

Vid 1856—1858 års riksmöte föreslog Kongl. Maj:t en »författning angående utvidgad religionsfrihet och vissa dermed gemenskap egande ämnen», afsedd att upphäfva, bland annat, 1726 års plakat, hvilken författnings § 6 lydde sålunda:

»Rättigheten för svenska kyrkans medlemmar, att äfven utom den allmänna gudstjensten sammankomma till gemensamma andaktsöfningar, skall vara fri och obehindrad, så vidt ej vid sådan sammankomst företages något, som mot lag eller sedlighet stridande är, eller eljest allmän ordning störer. Ej må dock vid religionsöfning, som sker under annan än vederbörande presterskaps omedelbara ledning, och icke är att hänföra till enskild husandakt, tillträde vägras presterskapet i församlingen, eller den offentliga myndigheten i orten, hvilken sistnämnde myndighet, i händelse af inträffad olaglighet eller oordning, eger att, der så nödigt anses, sammankomsten upplösa. Icke heller må så beskaffad sammankomst, hvarom nu sagdt är, utan särskildt tillstånd hållas å tid, då allmän gudstjenst i församlingen förrättas, vid påföljd af böter från och med Femtio till och med Ett hundra Riksdaler för den eller dem, som föranstaltat sammankomsten eller dertill upplåtit hus, och till högst Tio Riksdaler för annan deltagare.»

Med hänseende, att den Kongl. propositionen, så vidt den afsåge en utvidgad religionsfrihet, icke skulle bifallas, föreslog Utskottet Rikets Ständer att för sin del besluta, bland annat, »en författning, hvarigenom Kongl. plakatet den 12 Januari 1726 emot särskilda religionssammankomster, jemte öfriga i samma ämne meddelade föreskrifter, varda till all kraft och verkan upphäfna.»

Denna fråga, sade Utskottet, vore ingen nyhet för representationen. Sist förflutna riksmötens förhandlingar vore derom det ojämfaktigaste vittnesbörd. Men ju längre frågans lösning blifvit fördröjd, desto mera hade nödvändigheten af en lösning tilltagit. — Förbudet i 1726 års plakat innefattade en inskränkning af den andliga friheten, hvilken desto mindre syntes kunna försvaras, som en full frihet till sammankomsters hållande för öfverläggning om verldsliga angelägenheter blifvit genom lag faststeld. — Fråga kunde därför ej vidare blifva om förbudets bibehållande, utan endast om sättet för dess upphäfvande. Derom syntes ock åsigtarna blott vara stridiga; och denna stridighet hade äfven gjort sig gällande i de framställningar, som i ämnet blifvit gjorda, dels

af Kongl. Maj:t, dels ock af enskilde motionärer. Vid granskning deraf möttes man af två hufvudsakliga meningsbrytningar. Då, å ena sidan, allenast yrkades, att förbudet eller konventikelplakatet måtte upphävas, hade man, å den andra, ansett nödigt att förhållandena blefve i stället ordnade genom en ny lag, om hvars innehåll de framlagda förslagen äfven vittnade om olikhet i åsikter. — Angående lämpligheten af hvad i sådant hänseende blifvit föreslaget hyste emellertid Utskottet tvifvelsmål. Om det förbud, som hindrade enskilda att sammankomma för religionsöfning, borttoges, följde af sig sjelft att denna frihet inträdde, utan vidare medgifvande, samt underordnades de lagar, som för bruket af medborgares frihet att sammankomma i allmänhet voro gifna. Vanligen visade sig ock, att ett reglementerande i frågor af förevarande art snarare skadade än gagnade. Ju ömtåligare ett ämne till sin natur vore, desto mindre tålde det att vidröras. Derföre hade ock kyrkolagskomitén, sedan dess underdåniga yttrande i ämnet blifvit infordradt, föreslagit konventikelplakatets upphäfvande, utan att några nya bestämmelser sattes i stället; och dessa åsikter hade, efter en långvarig strid, jemväl segrat i Norge.

Vid behandling inom riksständerna af Utskottets förslag, blef det samma af Ridderskapet och Adeln, Preste- och Bondeständerna till Utskottet återförvisadt; men Borgareståndet biföll Kongl. Maj:ts förslag. Inom ständerna voro meningarne visserligen icke skiljaktiga i fråga om olämpligheten af 1726 års plakat, så vida det innefattade förbud mot ifrågasvarande sammankomster; men man anmärkte hufvudsakligen mot Utskottets förslag, så väl som mot hvad Kongl. Maj:ts proposition innehöll i denna del, saknaden af kontroller på den lärareverksamhet, som, oansett det i plakatet innefattade förbud, redan utöfvades af lekmän, särdeles kringresande kolportörer af andliga skrifter, och som, derest förbudet undanröjdes, ostridigt skulle i betydlig grad tillväxa. I följd af dessa anmärkningar och med anledning af ett inom Bondeståndet framställt och der i allmänhet godkänt förslag, att öfverlemna åt församlingarnes kyrkoråd att hvar inom sin krets vaka deröfver, att den lekmanverksamhet, som vid förefallande konventiklar utöfvades, ej blefve skadlig, framlade Utskottet ett förslag till författning, som uti underdånig skrifvelse den 26 Februari 1858 anmäldes hos Kongl. Maj:t, och den 26 Oktober 1858 utfärdades såsom Kongl. Maj:ts nådiga förordning, angående särskilda sammankomster för andaktsöfning, af samma datum, så lydande:

»Medlemmar af den Evangeliskt-Lutherska kyrkan vare ej förment

att sammankomma till gemensamma andaktsöfningar utan vederbörande presterskaps omedelbara ledning; dock må sådan sammankomst ej, utan särskildt tillstånd, ega rum å tid, då allmän gudstjenst i församlingen förrättas. Ej eller må vid religionsöfning, som ej är att hänföra till enskild husandakt, tillträde vägras församlingens presterskap, medlem af dess kyrkoråd eller den offentliga myndigheten i orten, hvilken sistnämnda myndighet, i händelse af inträffad olaglighet eller oordning, eger att, der så nödigt anses, sammankomsten upplösa. Uppträder någon, som ej är prest eller enligt kyrkolagen berättigad att offentligen predika, vid dylik sammankomst såsom lärare med andliga föredrag, som anses leda till söndring i kyrkligt hänseende eller förakt för den allmänna gudstjensten eller eljest till undergräfvande af religionens helgd, ankomme på kyrkorådet att honom förbjuda att i berörda egenskap inom församlingen vidare uppträda.

Hvar som föranstaltar så beskaffad sammankomst, hvarom nu sagdt är, å tid, då den ej hållas må, eller å sådan tid dertill upplåter hus eller underlåter att ställa sig till efterrättelse kyrkoråds förbud mot utöfvande af lärareverksamhet, böte från och med Femtio till och med Tre hundra Riksdaler Riksmünt, till tveskiftes emellan åklagaren och församlingens fattiga. Saknar den bötfälde tillgång till böterna, skola de förvandlas till fängelse efter samma grunder, som gälla för förvandling af böter enligt Utsöknings-Balken.»

Denna författning blef emellertid icke bestående längre än tio år. Redan vid 1867 års riksdag framlade Utskottet, med anledning af väckt motion i ämnet, förslag om den ändring i författningen, att, i stället för det absoluta förbudet mot andaktsöfningar, utan särskildt tillstånd, å tid då allmän gudstjenst i församlingen förrättades, förbud endast skulle meddelas mot sådan andaktsöfning å nämnda tid, så nära det ställe, der gudstjensten hölles, att denna eller ordningen dervid stördes. Förslaget bifölls af Första Kammaren, utan votering, men Andra Kammaren fattade för sin del med 85 röster mot 42, hvilka senare voro för återremiss, det beslut, »att den författning, om hvars antagande Utskottet hemställt, borde, i stället för den af Utskottet föreslagna, erhålla följande lydelse: Medlemmar af Evangeliskt-Lutherska kyrkan vare ej förment på hvilka tider, de sjelfva finna lämpligt, att sammankomma till gemensamma andaktsöfningar utan vederbörande presterskaps omedelbara ledning». Sedan emellertid, på Utskottets hemställan, Andra Kammaren frångått sitt förut fattade beslut samt utan votering antagit Utskottets förslag, samt Riks-

dagens sålunda fattade beslut i underdånig skrifvelse den 6 Maj 1867 blifvit anmaldt hos Kongl. Maj:t, så förklarade Kongl. Maj:t, jemlikt nådig skrifvelse den 31 December 1867, att, enär för detta förslags upphöjande till lag erfordrades kyrkomötes samtycke, men Kongl. Maj:t icke för andra ärenden beslutat sammankallande af sådant möte före nästa riksdag, samt gällande lag medgåfve att särskildt tillstånd kunde lemnas till hållande af sådana sammankomster, som Riksdagens förslag afsåge att tillåta, så hade Kongl. Maj:t, som ansett samma förslags antagande ej vara af den angelägenhet, att kyrkomöte ensamt för denna fråga borde sammankallas, funnit skäligt låta Riksdagens förslag förfalla.

Vid 1868 års riksdag förnyade Riksdagen i allt hufvudsakligt sitt förra beslut, och, sedan äfven 1868 års kyrkomöte lemnat sitt samtycke, utfärdades den nu gällande förordningen angående särskilda sammankomster för andaktsöfning, den 11 December 1868, så lydande:

»Medlemmar af Evangeliskt-Lutherska kyrkan vare ej förment att sammankomma till gemensamma andaktsöfningar utan vederbörande presterskaps omedelbara ledning; dock må sådan sammankomst å tid, då allmän gudstjenst i församlingen förrättas, ej ega rum så nära det ställe, der gudstjensten hålles, att denna eller ordningen dervid störes. Ej eller må vid religionsöfning, som ej är att hänföra till enskild husandakt, tillträde vägras församlingens presterskap, medlem af dess kyrkoråd eller den offentliga myndigheten i orten, hvilken sistnämnda myndighet, i händelse af inträffad olaglighet eller oordning, eger att, der så nödigt anses, sammankomsten upplösa. Uppträder någon, som ej är prest eller enligt Kyrkolagen berättigad att offentligen predika, vid dylik sammankomst såsom lärare med andliga föredrag, som anses leda till söndring i kyrkligt hänseende eller förakt för den allmänna gudstjensten, eller eljest till undergräfvande af religionens helgd, ankomme på kyrkorådet att honom förbjuda att i berörda egenskap inom församlingen vidare uppträda.

Hvar som underlåter att ställa sig till efterrättelse kyrkorådets förbud mot utföfvande af lärareverksamhet, böte från och med femtio till och med trehundra riksdaler.»

I sist anförda förordning yrkas nu af Herr Nyqvist den ändring, att de två sista punkterna må utgå; och anför han till stöd för detta yrkande:

Allt sedan införandet af vårt nu varande statsskick hade religionsfrihetens höga grundsatser varit uttryckta i 16 § Regeringsformen, som stadgar: »Konungen bör ingens samvete tvinga eller tvinga låta utan skydda hvar och en vid fri utöfning af sin religion, så vidt han dervid icke störer samhällets lugn eller allmän förargelse åstadkommer». Riksdagen hade sedan tagit flera steg till att genomföra detta grundlagens bud. Så hade, i den fråga, motionen omfattade, det ovilkorliga förbudet för särskilda sammankomster för andaktsöfning, uttryckt i 1726 års konventikelplakat, blifvit afskaffadt och sedermera ur 1858 års förordning borttagits bötesansvar för den, som uppläte hus för andaktsöfningar. Samma skäl, som talade för dessa nämnda förändringar, talade äfven för den nu föreslagna. Att ett kyrkosamfunds tjänstemän vakade öfver att ordning och skick iakttages och att icke söndringar och villfarelser derinom uppstå, vore fullt berättigadt, ty kristendomens urkunder anbefalde att varna och förmana, ja »hålla på dermed i tid och otid och med fullt allvar». De allvarliga föreställningar och varningar, hvilka kyrkorådet borde gifva enligt 28 § i Kongl. Maj:ts nådiga Förordning om kyrkostämman samt om kyrkoråd och skolråd af den 21 Mars 1862, vore steg att inverka på öfvertygelsens väg. Men nu ifrågavarande förordnings sista moment, hvars borttagande yrkades, strede helt och hållet mot religionsfrihetens grundsats, den Heliga skrifts lära och ofvan nämnda 16 § Regeringsformen, ty att veta att annars oförvitliga personer vid bristande tillgång af böter kunde få utstå ett borgerligt straff af fängelse blott för den rent kyrkliga förseelsen att ej ställa sig till efterrättelse hvad ett kyrkoråd »anser» vore lika så väl upprörande för den kristliga människokärleken och rättsmedvetandet, som då personer straffades för öfverträdelse af 1726 års konventikelplakat. — Man skulle kanske fråga hvad skydd samhället sedan komne att ega mot spridande af samhällsvådliga läror under religionens täckmantel. Enligt motionärens öfvertygelse finnes tillräckligt skydd i den i motionen åsyftade förordningens andra moment, som stadgade tillträde till gemensam andaktsöfning för offentlig myndighet i orten, med rätt att upplösa sammankomsten vid inträffad olaglighet eller oordning, och det syntes böra erkännas, att öfvervakandet af den allmänna församlingsrätten borde ligga i den borgerliga, icke i den kyrkliga myndighetens hand. Som religionsfrihetens höga grundsats vunnit erkännande af jordens mest civiliserade folk, ansåge motionären, att Sveriges aktade ställning bland dem kräfde den här föreslagna förändring.

Vid flere riksdagar äfvensom vid 1878 och 1883 års kyrkomöten hafva förslag till ändring af ifrågavarande förordning varit under behandling. Vid riksdagarne 1881 och 1882 tillstyrkte dåvarande Lag-Utskott samma ändring, som nu af motionären yrkas; men 1883 års Lag-Utskott ansåg sig icke böra hemställa om bifall till den jemväl då föreslagna ändringen.

Meningarna hafva vid de tillfällen, då förordningens innehåll sålunda varit under diskussion, varit delade derom, huruvida förordningen bör anses vara endast en borgerlig ordningsstadga eller om den jemväl afser rent kyrkliga ändamål. Ett faktum, som redan af 1877 års Lag-Utskott framhållits, är att författningen tillkommit i den för stiftande af kyrkolag stadgade ordning; och i sin senare del innehåller förordningen bestämmelser, hvilka kyrkolags natur näppeligen kan fränkännas.

Det är just i dessa bestämmelser, som det nu föreliggande förslaget åsyftar ändring. De ändamål, hvilka dessa bestämmelser afse att främja, äro, enligt hvad författningens ordalydelse gifver vid handen, förekommande af söndring i kyrkligt afseende, bibehållande af aktningen för den allmänna gudstjensten och värnande af religionens helgd. Om ock dessa ändamål icke sakna betydelse för det borgerliga samhället, utan tvärtom för detsamma äro af stor vikt, kan det dock icke nekas, att de omedelbart och i främsta rummet böra anses såsom kyrkliga. Den allmänna uppfattningen af stadgandenas betydelse torde ock vara den nu nämnda, och deri har man utan tvifvel att söka grunden till det missnöje med dessa stadganden, som upprepade gånger gifvit sig luft i ändringsförslag. Det förefaller nemligen stötande och med vår tids uppfattning af förhållandet mellan kyrkan och det borgerliga samhället icke förenligt, att man söker befrämja ett väsentligen kyrkligt ändamål genom medel af så rent verldslig art som böter och fängelse.

Vid 1883 års kyrkomöte väcktes af en motionär förslag om ändring af ifrågavarande förordning i den rigtning, att det för öfverträdelse af kyrkorådets förbud stadgade bötesansvar skulle utbytas mot vissa, af motionären närmare angifna påföljder af kyrklig art. I det betänkande, N:o 13, som Kyrkolags-Utskottet afgaf öfver nämnda motion, yttrade Utskottet, att Utskottet funne det vara önskvärdt, att den i förordningen förekommande straffbestämmelse snarast möjligt blefve utbytt mot stadganden om påföljder af kyrklig art, och att en hemställan från kyrkomötet i sådan rigtning borde tillrådas. Dock ansåg Utskottet ej lämpligt, att med en dylik hemställan förenades ett fullkomligt förslag till lag-

bestämmelser i ämnet. Frågan om de arter af kyrklig påföljd, hvilka borde för öfverträdelsen fastställas, syntes nemligen ej föreligga Kyrkomötet i det utredda skick, att densamma kunde anses vara mogen för slutligt afgörande. Kongl. Maj:t vore bäst i tillfälle att egna frågan den fullständiga utredning, utan hvilken intet fullständigt förslag till lagbestämmelser borde uppställas. På grund af det sålunda anförda hemställde Utskottet, att Kyrkomötet ville hos Kongl. Maj:t anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t låta vidtaga erforderliga åtgärder för sådan ändring i förordningen den 11 December 1868 om särskilda sammankomster för andaktsöfning, att den i samma förordning förekommande bestämmelse om straff för den, hvilken underlåter att ställa sig till efterrättelse kyrkoråds förbud mot utfövan af lärareverksamhet, varder utbytt mot stadganden om påföljder för den felande af kyrklig art.

Denna Kyrkolags-Utskottets hemställan blef af Kyrkomötet godkänd, och aflät Kyrkomötet i följd deraf en skrivelse till Kongl. Maj:t af ofvanberörda innehåll.

Lag-Utskottet anser sig för sin del böra tillstyrka Riksdagen att instämma i Kyrkomötets sålunda gjorda framställning. Sker en sådan ändring af 1868 års förordning, som deri förordas, så skall man ej längre kunna förebrå kyrkan att hon söker med verldsliga straffpåföljder skydda sin bekännelse och inre organisation; men lagstiftaren har dock derigenom icke godkänt de handlingar, hvilka i förordningen stämplas såsom otillåtliga, och icke heller beröfvat kyrkan de skyddsmedel, som hon själf bör ega till sitt förfogande utan att anlita den verldsliga maktens hjälp.

Enligt vår kyrkas lära är kyrkan icke blott berättigad, utan äfven förpligtad att värna om sin bekännelse och sin författning genom användande af kyrkotukt. Utskottet får i detta afseende åberopa hvad en af Sveriges biskopar uti ett under hans verksamhet såsom universitetslärare utgifvet arbete anför (*G. Billing: Om luthersk kyrkotukt. Lund 1880*). Det heter der (sid. 263): »Om en församlingsmedlem, som är kallad till att med församlingen bekänna hennes tro, icke blott icke gör detta och således visar sig ännu icke hafva tillegnat sig denna, utan äfven aflägger en bekännelse, som å ena sidan ådagalägger, att han ej längre är frågande och därför närmande sig till kyrkans tro utan att han i stället fixerat sig i motsägelse till denna, och som å andra sidan visar sig vara i afgjord strid mot hvad som ej blott skenbart utan verkligen är kyrkans trosbekännelse, så måste samfundet, för att värna om sin bekännelseuppgift, göra en sådan förargande medlem till föremål för tukt. Den luther-

ska kyrkan har härvid ett stöd i den apostoliska kyrkans exempel (jfr. 2 Joh.) liksom i sin egen tradition. Sedan gammalt har nemligen vår lutherska kyrka uti spridande af villfarande lära sett en anledning till kyrkotukts öfvande.»

Vidare säges om kyrkotukt såsom medel till skydd för kyrkans inre ordning (sid. 264): »Ehuru lutherska kyrkan ej lägger samma vikt på sin författning som på sin trosbekännelse, ringaktar hon dock ej den förras betydelse. Tvärtom motiverar hennes uppfattning af bekännelsens vikt, att hon äfven accentuerar betydelsen af sin kyrkoordning, då denna vill vara ett uttryck och ett förverkligande af hennes trosmedvetande. Är hon berättigad och förpligtad till att göra dem till föremål för tukt, som affallit från hennes trosbekännelse, så måste hon äfven känna sig uppfordrad till att medelst tukt värna om sin författning gent emot dem, som försöka sönderbryta den.»

Hvad nu angår beskaffenheten af de påföljder af kyrklig art, som Utskottet anser böra träda i stället för det i 1868 års förordning stadgade bötesansvar, så har visserligen blifvit med beklagande framhållet, att svenska kyrkans lagstiftning i detta afseende är bristfällig. Det må ock medgifvas, att hithörande lagstiftning lider af en viss ofullständighet och brist på systematisk anordning; men åtskilliga nu gällande bestämmelser torde dock vara på förevarande fall användbara och det torde vara att hoppas, att frågan om kyrkotuktens ändamålsenliga ordnande, som af Kyrkomötet omfattats med synnerligt intresse, skall inom en icke alltför aflägsen framtid erhålla en slutlig lösning.

Bland de nu gällande bestämmelser, hvilka synas Utskottet tillämpliga på fall af ifrågavarande beskaffenhet, vill Utskottet särskildt erinra om hithörande stadganden i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd. I 22 § stadgas, bland annat, att kyrkorådet tillkommer »att vaka deröfver, att spridande af vilseförande läror må, så vidt möjligt är, förekommas, samt kyrklig tvedragt och söndring förhindras.» Rörande utöfningen af detta kyrkorådets åliggande föreskrifves i 28 §: »Kyrkorådet må i frågor, som röra religionens och sedernas helgd, ej annorledes, än genom allvarliga föreställningar och varningar, söka förmå den felande till bättring.» Detta stadgande fullständigas genom bestämmelsen i 3:dje punkten af 1868 års förordning, som gifver kyrkorådet tillfälle att inskrida mot personer, hvilka tillhöra annan församling, men uppträda med föredrag inom den församling, der kyrkorådet har att utöfva sin myndig-

het. Utskottet anser således äfven af detta skäl, att sistnämnda punkt bör bibehållas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får Utskottet hemställa,

att Riksdagen ville, i anledning af motionen, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t låta vidtaga erforderliga åtgärder för sådan ändring i förordningen angående särskilda sammankomster för andaktsöfning den 11 December 1868, att den deri förekommande bestämmelse om straff för den, hvilken underlåter att ställa sig till efterrättelse kyrkoråds förbud mot utöfvande af lärareverksamhet, varder utbytt mot stadganden om påföljder för den felande af kyrklig art.

Stockholm den 2 Mars 1886.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation

af Herr *J. Andersson i Tenhult*: Orden »Söndring i kyrkligt hänseende», som återfinnas i den Kongl. förordning, som motionären åberopat, är en bestämmelse, som synes mig stå i strid med Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873, hvari är tillåtet att, den, som omfattat främmande kristen lära och vill för den skull ur kyrkan utträda, har dertill rättighet.

Den, som på grund af sistnämnda Kongl. förordning öfvergått till annat trossamfund, lär icke kunna eller böra straffas om han predikar den religionsåskådning han omfattat, äfven om från statskyrkans synpunkt det »anses leda till söndring i kyrkligt hänseende». Om så är torde det vara origtigt, att lagstadganden skola stå i uppenbar strid med hvarandra, och därför vill jag på det sätt bifalla motionen, att Kongl. förordningen den 11 December 1868 får följande förändrade lydelse:

»Medlemmar af Evangelisk-Lutherska kyrkan — — — — —
sammankomsten upplösa.» Uppträder någon, som ej är prest eller enligt

kyrkolagen berättigad att offentligen predika, vid dyli sammankomst såsom lärare med andliga föredrag, som anses leda till förakt för den allmänna gudstjensten, eller till undergräfvande af religiöns helgd, ankomme på kyrkorådet att honom förbjuda att i berörda egenskap inom församlingen vidare uppträda.

»Hvar som underlåter — — — — — Riksdaler.

Herrar *Claëson* och Grefve *Strömfelt* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.

N:o 37.

Ank. till Riksd. Kansli den 2 Mars 1886, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af 22 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862.

Från Andra Kammaren har Lag-Utskottet fått till handläggning emottaga en inom nämnda Kammar af Herr *Back Per Ersson* i Buska afgifven motion, N:o 41, af följande lydelse: